

DEMOCRATIA

Revistă politică, economică și literară

Apare la 5 și 20 ale fiecărei luni



SUMARUL:

Take Ionescu	O cugetare (portret).
	N. Eonomu (portret).
	Guvernul miluit.
	N. Popilian, M. Drăgănescu (portrete).
	Sărbători noi.
„Democrația“	Nașterea lui Crist (cu 14 ilustrații în text).
M. Drăgănescu	Moș Crăciun (versuri în metru antic).
Mireio	Trei lacrimi de roaă.
Th. Cornel	Scrisori de Suverani.
M. D.	Sonet (versuri).
Mireio	Moș Ajunul.
T. C.	Note și impresii (Fericirea).
Mid.	Bijuteria (Guy de Maupassant).
T. C.	Necinsteii despre cinste.
Nicolae Popilian	Galeria marilor cugetători (portrete Aug. Comte și
Mihail Drăgănescu	Hernest Haeckel).
Nicolae Pața	Doauă Românii.
* * *	N. Flea (portret) Rezultatul alegerilor din capitală.
* * *	Felurite
Cornel și Jeanjaquet	Dicționarul figurilor contimporane din România.
* * *	Bibliografii.

REDACTIA:

Craiova, Strada Cazarmelor No. 27

ADMINISTRAȚIA:

La Tipografia Sache Pavlovici, Craiova

ABONAMENTUL LEI 5 PE AN

20 Bani număr dublu

Director proprietar, *N. I. Popilian*, avocat.

Secretar de redacție, *Mihail Drăgănescu*, fost magistrat, avocat.

Comitetul de Redacție:

Dem. Constantinescu, profesor, prim redactor; d-ții avocați: *I. C. Giulescu*, *Ștefan Severini*, *Ion N. Popescu*, *Sc. Constangioară*, *Alex. Carianopol*, *G. G. Petrescu*, *G. Pârvănescu*, *N. Constantinescu*, *I. Mitrică*, *Av. Vasulescu*, *Const. Turceanu*, *Adrian Zeuleanu*, *Barbu Ionescu*, *Marius Kintescu*, *I. F. Popescu*.

„SANATATEA“

Societate cooperativă pentru fabricarea pâinei

CAPITAL 200.000 LEI

— împărțit în —

8000 acțiuni a câte 25 lei fiecare, plătibile în 5 rate lunare

CRAIOVA

Sediul societății: Strada Justiției No. 36 (Piața Nouă).

Se primesc subscrieri, pentru acoperirea integrală a capitalului, în toate zilele dela orele 8 — 12 a. m. și 3 — 7 p. m.

Prospecte și statute să trimit franco la cerere.

Medalie de Argint și Aur
Expoziția din București 1906

Telefon No. 62.

Grand Prix. Med. de Aur
Expoziția din Londra 1907

— **Grand Prix. Medalie de Aur, Paris, 1908.** —

Intâia Fabrică de Ciocolată

— **din Oltenia** —

A. L. S. POPPESCU

SOCIETATE IN COMANDITA

— **CRAIOVA** —

Strada Buzești, lângă Banca Muncei.

Rog cereți pretutindeni

— **Ciocolata Poppescu** —



BCU Cluj Take Ionescu Library Cluj

O cugetare

După cum există o zestre guvernamentală, există și o zestre a opoziției. Zestrea opoziției știți cum se câștigă? Stai la pândă, și de câte ori o profesiune suferă, de câte ori un guvern a fost silit de împrejurări să ia o măsură nepopulară, tu, ori-care ți-ar fi convingerea, oricare ți-ar fi părerea,

iei în brațe acea nemulțumire, strângi toate nemulțumirile în mâna ta și-ți închipui că e averea ta, pe când în realitate este averea negațiunei, pe care nu se poate zidi nimic.

Take Ionescu

(Din discursul de la Botoșani
rostit la 30 Noembrie 1908)



N. Economu.
Președintele clubului conservator-democrat, Craiova
Advocat-Senator.

Guvern miluit

Noul triumf al conservatorilor-democrați, în Capitală

Dacă nu punem la socoteală alegerile prezidate de Ion Ghica și reușita D-lui Iancu Brătescu susținut de tot aparatul administrativ în contra D-lui Filipescu la 1900, situația actuală a guvernului e fără precedent.

Iată un guvern care din primele luni de guvernare pierde toate alegerile parțiale, afară de Dorohoi și Romanați, unde s'a pronunțat colegiul III, adică colegiul „minciună”.

Iată un guvern în contra căruia s'a pronunțat nu numai județe și orașe de o importanță secundară, dar capitala Moldovei, capitala Olteniei.

Iată în sfârșit un guvern care are trei vacanțe în capitală, care pune aceste alegeri pe teren strict politic — miniștrii vorbeau până și la întrunirile din mahala — și care pierde aceste alegeri fiind bătut de fiecare în parte din cele 2 grupări conservatoare.

Guvernul Sturdza-Brătianu nu mai poate trăi de cât din mila opoziției. Ca să răușască la Neamțu cerșește voturile democraților, ca să salveze aparențele la București cerșește voturile junimiștilor. Dupe opoziția miluită, adică cea junimistă, avem în țara românească acum un guvern miluit.

Dupe toate teoriile constituționale serioase, acest guvern ajuns în stare de

faliment trebuie să-și depue bilanțul, dacă nu vrea ca țara printr'o nouă revoltă să-i ceară declararea.

Mandatul pe care țara îl dă unui partid de a guverna, dacă e cu termen, e esențialmente revocabil, cu condiție ca să se facă dovada voinței mandantei.

Căci dupe cum un minister, care e reprezentantul parlamentului nu poate funcționa în contra voinței parlamentului, acesta având la dispoziție votul de blam, tot așa un parlament care a încetat de a mai fi reprezentantul țarei, nu poate guverna în contra voinței ei.

Ei bine votul de blam țara îl dăduse, capitala l-a confirmat *prin superioritatea numărului de voturi obținute de candidații conservatori-democrați la 21 Decembrie*.

Și capitala e însărcinată și cu executarea acestui vot, în cazul când diferiți factori constituționali ar încerca să nu-l respecte.

Capitala cunoaște drumul spre palat, când suveranul ar încerca să substitue guvernelor țarei, ministere personale, cum a ajuns cel de la cârma statului. Poporul Suveran dela care toate puterile emană a pus premisele, M. S. Regele nu are de cât să tragă concluzia imperioasă.



N. Popilian.



M. Drăgănescu.

Sărbători noi

Sărbătorile *Crăciunului* și ale *noului an 1909* reincep ca ceva totdeauna nou. Nașterea Domnului și anul nou sunt sărbătorile cele mai vesele ale lumii creștine, cari din legendă vin totdeauna încărcate cu daruri...

Din nou încep urările și fie care speră că noul an va fi mai cu noroc, îngropăm par'că cu satisfacție vechiul an, ca și cum a fost o greutate, o sarcină din viața noastră și primim cu exclamări de bucurie noul an, a cărui soartă e tot de-a fi îngropat la finitul lui, ca pe-o grea sarcină ce am dus-o în spețele noastre. Omul e nemulțumit. Cât de fericit să ne fi fost anul, la sfârșitul vieții lui în loc să-l plângem, îl îngropăm cu satisfacție și îngratitudine. Noule an, și tu ești menit că la sfârșitul vieții tale, să pați ca și acesta care se duce.

Te primim azi cu bucurie și plini de speranțe noi, înveselitoare; te primim în strigăte și urări, ca pe un nou născut, apoi soarta te schimbă ca a tuturor anilor, te privim după cât-va timp cu indiferență, apoi îți așteptăm sfârșitul zilelor și mai apoi te îngropăm cu aceiași bucurie, cu care te am primit. Și așa ne place să tot treacă vremea, să întâmpinăm noi senzații, îngropând tot cu bucurie, precum primim iarăși tot cu bucurie, fără a ține în seamă că vremea vieții noastre însăși curge și ne deșirăm cu bucurie firul zilelor noastre proprii.

Deci în ciuda vremei care se scurge urăm cititorilor, din partea redacției noastre, vremuri tot mai fericite și viață cât mai lungă.

Democrația.

Nașterea lui Crist în Secolul XIV și XV

Picturi celebre: Admirațiunea Magilor și a Păstorilor

Ideia religioasă a Creștinismului, eră foarte puternică în evul mediu. Ea s'a restrâns simțitor în timpurile moderne, odată cu progresele științei. Pe când prin anii 1300—1600 creștinismul, degenerat într'o mare putere iezuitică, încătușase toate spiritele până la bigotismul cel mai desgustător, până la fanatismul cel mai incarnat, azi, științele raționale vin în ajutorul spiritelor cari exagerase simțământul religios.

Și astfel ele, desrobește mințile de misticismul ignorant, ce nu eră bazat decât pe legende imagine, inadmisibile, transformându-l într'o religiune rațională bazată pe iubirea adevărului, binelui și frumosului. „Je conclus ma confession de foi moniste — zice Ernest Haeckel — en ces termes: Plais à Dieu, l'esprit du Bien, du Beau, et du Vrai!”

Pictura, ca și toate artele trecutului, fusese și ea cuprinsă de furia delirului religios și în special la catolici, găsim urme de puternice probe care ne arată azi, cât de adâncă eră influența subjugătoare a simțământului religios.

Muzeele occidentale, păstrează tablourile pictorilor de pe la 1400



Fig. 1.

incoa, și ele au rămas ca reliquie cele mai prețioase, cari pot vorbi de bigotismul medieval al iezuiților catolici. Aerul ce se exală din unele pânze ale măștrilor trecutului, cu subiecte religioase, este de un respingător iezuitism, cum numai catolicii au fost în stare și care dacă ar putea fi privite vreodată de nobilul Crist, de sigur că și-ar întoarce ca-

pul în fața ipocriziei personagiilor zugrăvite pe pânzele vechilor maeștri catolici.

Figura lui Crist deși omenească, rămâne pentru noi mare, senină și frumoasă, pentru a ne bucura azi în fața frumoasei legende a nașterii sale, a nașterii celui mai divin om, care și-a sacrificat viața pentru binele omenirii, nerealizat nici azi.

În timpul când tribunalele inchizitoriale ale iezuiților catolici, în numele blândului Crist,—dar fără ca Crist să fi visat vre-odată aceasta—comitea cele mai odioase crime, găsim mulți pictori religioși, în ale căror tablouri plutește atmosfera iezuitismului vremii.

Dela primitivii Flamanzi și Neerlandezi, se găsește în *Musée des Offices* din Florența tabloul „Adorațiunea păstorilor” al pictorului călugăr *Hugo van der Goes*, de origine neerlandez. (Vezi fig. 1).

Tabloul reprezintă pe sfânta fecioară, privind în jos cu mâinile împreunate, spre micul prunc întins jos pe lespezile de piatră ale unei terase de biserică în stil gotic, ca și cum Crist s’ar fi născut în țările gotice pe la anii 1465—1476 când a fost lucrat tabloul. În jurul sfintei familii, stau îngeri ingenunchiați, îngeri în sbor, și o mare asistență, toți cu mâini împreunate, cu figuri triste, cu fețe ipocrite, privind divinul prunc, gol pe lespezi. În tot acest tablou, nu e decât o silnică halucinație religioasă, isvorită dintr’un creier nesănătos, cu închipuiri bolnave din care nu putea eși ceva real. Autorul a și murit în urma unor atacuri de demență și melancolie.

În Muzeul „*Kaiser Friedrich*” din Berlin, tot de acest pictor se mai găsește un alt tablou „Adorațiunea Păstorilor” din care același iezuitism se exală; aceleași costume gotice; iar în dreapta și stânga două tipuri bavareze de preoți catolici, grași, cari trag în două părți o perdea de teatru, având aerul unei reclame de spectacol. (Vezi fig. 2).

BCU Cluj / Central University Library Cluj



Fig. 2.

Sărmanul Crist, modest, mare și simplu nu și-ar mai recunoaște nașterea lui din ieslele unui tâmplar.

În *Capela spitalului Saint-Jean* din Bruges, se găsește tabloul „Adorațiunea Magilor” lucrat cam pe la 1475 de *Hans Memling*. De asemenea în el plutește sentimentul fals de dramă, figuri neclintite, fără viață, cu aparență a fi din lemn, în ce privește pozițiunea persoanelor. Se observă însă multă finețe în jocul penelului o altă „Adorațiune a Magilor” din muzeul din Anvers (care datează de prin 1600) al lui Ru-

bens se ridică de-a-supra primitivilor neerlandezi. În această din urmă, magii bătrâni cu bărbii albe, cu costume antice, încărcăți de daruri; au în adevăr aerul unor sinceri pelerini, cari aduc omagiul lor din un suflet curat, și din care tablou reese multă năturalăță. Magii au fețele pline de-o mirare năturală și un adânc respect în fața pruncului; iar în jur se văd alte fețe cu zâmbete drăgălașe, privind la noul născut. (Vezi fig. 4).



Fig. 3.

Rubens ne scapă puțin de iezuitismul tablourilor primitivilor catolici. Trecând la școala italiană mai găsim „Adorațiunea Magilor“ în muzeul Offices din Florența, lucrat de Sandro Botticelli, pe la 1480, pe timpul papei Sixt IV, și care tablou trece drept una din cea mai nobilă



Fig. 4.

lucrare religioasă a italienilor. Acest tablou este caracterizat prin faptul că printre figurile care se îndesesc către Messia nou născut, se recunosc cele mai multe din membrii familiei de Medici, care comandase tabloul pentru biserica Santa Maria Novella. Acești vizitatori nu au pe fisionomiile lor nici o adorațiune înaintea pruncului divin. Ei par că asist la un spectacol pitoresc, unde suveranii exotici tot ca și principii occidentali din tablou, în somptuase vestminte, au aceeași strălucire ca și Messia cu mama sa. În acest tablou sfânta fecioară cu Isus pare că nu joacă decât un rol

accesoriu, pe primul plan fiind regalienii familiei de Medici. (Vezi fig. 5). „Adorațiunea Magilor“ din același muzeu, lucrat de Filipino Lippi, are același ridicol caracter, ca cel mai de sus, adică, în loc de adevărații magi pelerini, se remarcă figuri de contimporani distinși, printre cari Pierre François de Medici, deghizat în astrolog! El e lucrat la 1496. Fig. 6).

În biserica Santa Maria degli Innocenti, se află altă „Adorațiune a



Fig. 5.

Magilor“ lucrat de Domenico Ghirlandajo în 1488; (Vezi fig. 7) iar în *Academia* din Florența, una lucrată de Gentile de Fabriano din 1423. Ele par lucrate de o mână naivă de copil. (Vezi fig. 8).

În *Luvru* din Paris să găsește „*Adorațiunea Magilor*“ lucrată de Bernardini Luini cam pe la 1500, care nu prezintă ceva demn de remarcat, decât nota naivă și nenaturală a unor imaginațiuni ticluite în spiritul timpului. (Vezi fig. 9).



Fig. 6.

Tot în *Luvru* găsim „*Adorațiunea Păstorilor*“ lucrat de Ribéra cam pe la 1650, făcând parte din lucrările școalei spaniole. Nota deghizărilor a ipocriziilor, a lucrurilor ticluite aci dispăre. Într-o esla cu fân stă

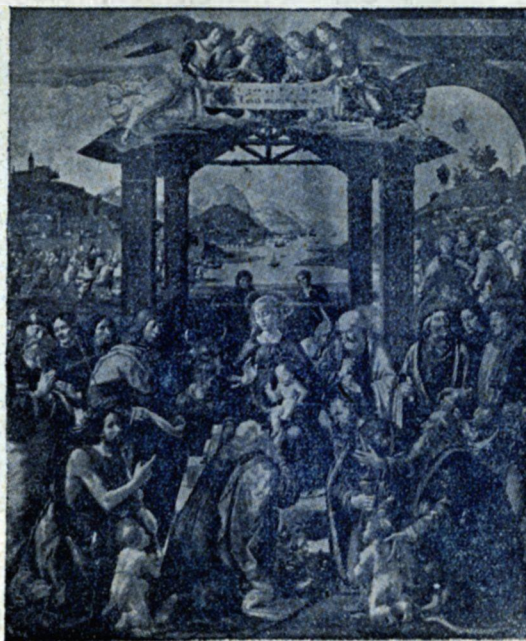


Fig. 7.

micul prunc; iar în juru-i figuri simple în haine păstorești, se închină fiului omului. Nu se văd stâlpi de marmură, stiluri gotice, lespezi de piatră, printi somptuoși în jurul pruncului divin. Ci din spre orizontul larg se revarsă aurora luminoasă peste un câmp deschis. E ceva mai pitoresc, mai curat, mai natural; e ceva mai simplu care inspiră credință sinceră, în tabloul lui Ribéra, (vezi fig. 10).

În *National Gallery* din Londra făcând parte tot din școala spaniolă se află expusă „Adorațiunea Păstorilor“ a lui Vélasquez. Fecioara Maria are o figură dulce și tabloul în totul se apropie mai mult de realitate ca cele din școala Germană și Flamandă. (Vezi fig. 12).

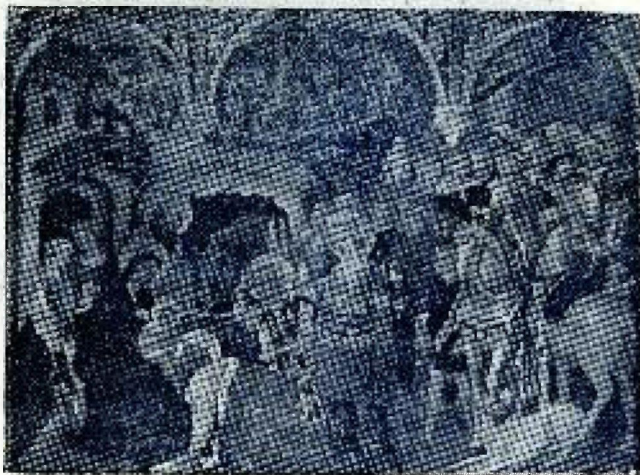


Fig. 8.



Fig. 9.

din cap până în picioare. Unul e alb și reprezintă pe Sf. Gheorghe, iar altul un negru cavalier Maur reprezentând pe Sf. Mauriciu. (Vezi fig 14).

Din toată această atmosferă de tablouri medievale, reese că artiștii au fost cu totul absorbiți de un bigotism religios fără seamăn, care le întunecase mintea atât, încât nu mai putea vedea realitatea.

Naturalul lipsește cu desăvârșire aproape în toate. Chipurile variază după națiunea căreia aparținea pictorul. Costumele aproape toate erau contemporane pictorilor. Și în totul aproape o notă de iezuitism mărginit și ticluit, care nu lăsa realitatea să-și ia avântul ei.

Azi tablourile iezuite

În școala germană întâlnim „Adorațiunea Magilor” în Catedrala din Colonia lucrată de *Stefan Lochner*, cam pe la 1440. Tabloul e lipsit cu totul de realitate (Vezi fig. 11) și la Berlin în *Kaiser Friederich Museum*, „Adorațiunea Magilor”, de *Hans von Kulmbach* reprezentând pe Magi în haine scumpe aducând omagii lui Crist într’un luxos templu cu arcade și coloane. (Vezi fig. 13).

Și în fine în *Kaiser Friederich Museum* din Berlin, se mai află o foarte curioasă „Adorațiune a Magilor” lucrat în 1507 de *Hans Baldung Grün*. Prinții sunt fără suită. Printre ei se află unul negru îmbrăcat cu pelerină deschisă și vârgată, în loc de vestminte antice; iar pe picioare pantaloni strâmți contrariu portului acelor vremuri.

În dreapta și în stânga tabloului doi cavaleri medievali sunt înarmați



Fig. 10.



Fig. 11.

cu subiect religios au dispărut. Libertatea cugetărei își face loc azi în pictura, ca și în toate ramurile societății omenești. Admirația naturii ia locul tablourilor cu subiect religios. Peisagele ca și chipurile se bucură azi de o libertate absolută. Nota realității abundă azi nouile pânze.



Fig. 12.

În timpurile actuale pictura cu subiect religios o întâlnim numai prin biserici, sau în copii de studii. Însăși pictura bisericilor noi a început a se emancipa de fantasticul religios, făcând loc subiectelor care să compoarte simplității timpurilor antice, redând realitatea vremurilor de odinioară așa cum a fost: naivă și nefalșificată. Unele state, ca Franța, unde lumina civilizației scilipește de mult, a rupt cu ipocrizia iezuitismului ca-



Fig. 13.

tolic, despărțind biserica de stat, lăsând fiecărui muritor libera sarcină de a crede cum o vrea, cum o simți și cum va raționa. Influența religioasă acolo s'a stins de mult.

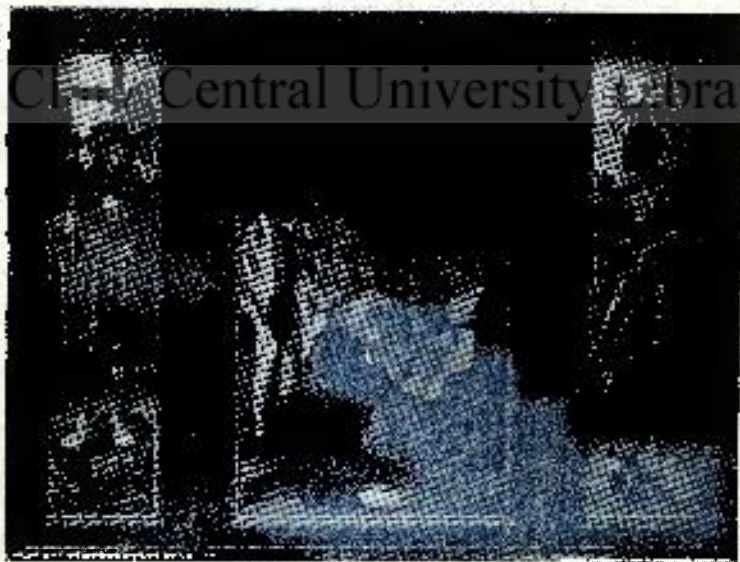


Fig. 14.

Și factorul puternic care concură la libertatea gândului omenesc făgându-l drept și sincer este: știința pozitivă, făcând din ce în ce ca trecutul să ne apară ca o îndepărtată legendă, care a pregătit frumoasele vremuri noi de azi.

Mihail Drăganescu.

Moș Crăciun

(în metru antio)

*Azi sfânta Vineri a prins să-și scutute albele-i perne...
Flutură fulgii de nea ca puful de lebedă albă,
Pomii în freamăt de vânt clătinați își leagănă ritmic
Crângile greu încărcate cu flori și cu fructe de-argint.*

*Singur, cu vișorul aprig de seara porni Moș-Crăciunul,
Gârbov, purtându-și pe umeri povara de ani și de vremuri;
Însă tot ager la drum moșneagul se reazimă strașnic
În nodurosul toiag cioplit dintr-un țințur de ghiață;
Vântul îi spulberă'n aer barba și lungile-i plete
Ninse și pline de chiciuri, ce sună ca ramuri lovite...*

*El se coboară din codrii sărind prin troieni de zăpadă,
Trece prin satele albe sfios risipite pe șesuri
Ca niște turme de oi culcate pe câmpuri în floare, —
Stăruie-o clipă acolo și repede-apoi își îndreaptă
Pasul, spre negre orașe schițate'n contur de cărbune...*

*Căci în palate splendide l-așteaptă sburdalnici copii
Ca să le-aducă minuni, cu care frumos să gătească
Bradul cu crângi de smarald, aninând în taină de ramuri
Nuci poleite cu aur, păpuși, jucării și bomboane.*

*Iată-l, acumă din nou pornind spre tăcute colibe
Unde copii sărmani adorm legănându-se'n vise...
Gândul lor zboară la moșul cel bun și bătrân care poartă
Sacul acel minunat din care împrăștie daruri;
Moșul surăde șiret zugrăvind-le'n glumă pe geamuri
Sorcove mândre de-argint și ferige cu flori de zăpadă;
Suflă odată pe horn spulberând cenușa din vatră,
Și-apoi o ia la picior hăulind cu vișorul aprig...*

*Alb, ca făina prin sită, puzderii se cerne omătul,
Pare că's fluturi mărunți ce s'alungă de-avalma prin aer;
Iar în răstimpuri răsună aduse pe-a vântului aripi
Polide glasuri ce cânta colindele florilor d'albe.*

Decembrie 1908.

Mirelo.

Trei lacrimi de rouă *

Vântul gureș, vibrând a-lin pe la auzul omului, îi șoptea adesea o vorbă dulce, aieptoasă, ca o minune. Il ascultă, omul și zâmbia, căci zvânturaticul trecuse de ce se cade și, murmurând glumă despre fete și neveste, povestia ce nu se cade. Dar, când vântul se opria din spus, atunci omul se ducea printre flori și le surădea, alegându-le în frumusețe, în simpatie, în prietenie, indemnând pe cele nemolite și rușinoase, dojenind pe cele șirete, mângâind pe cele îndrăznețe. Iar florile se lăsau. Înăsa cele sirepe, ca fecioarele, prin înalte ierburi se ascundeau apoi, văzându-l că pleacă, se desfăceau din strânsoarea lor ocrotitoare și se uitau dornic după omul ce se depărtă zâmbind. Și astfel petrecea el multe amieze nelucrătoare.

Dânsul mai veni pe acolo, dar în ziua aceia vânticelul nu mai adia; se vede că era prins în vorbă cu vre-o nevastă și întârziase. Omul îl adăstă de geaba. Dar își făcu de lucru, ca altă oară, umblând prin câmpia ce sămăna cu o haină de sărbătoare înflorită: ici, cu alesături rare în verdeață,— dincolo, cu desenhuri pe care sticleau, în soare, noian de șic auriu și de fluturași focosi. Merse prin atâta mândrețe de câmp mirositor, însă ajunse la un loc pe unde trecuse coasa omorătoare și cosise fân și flori, la olaltă, până la siștoarea stufoasă din drum. Numai aci, pe margine, mai rămăsese vietate ierbească. Și-o floare singurică, mai stă acolo.

Omul o văzu înclinată a-jale, cu ochii galeși de umezire, cu trei lacrimi în ei. Privind-o, dânsul părea că îi spune:

— Floare, dragă floare, de ce

stai a lăcrămare?

Dar ea, melodios, înfiorată, părea că îi răspunde:

— Plâng cu lacrimile mele de rouă, îmi plâng trei surioare moarte: coasa le-a cosit, furca le-a adunat carul le-a cărat...

Și omul se minuna, căci minune era văzând câtă durere era scrisă în catifeaua tristă a ochilor ei. Apoi ascultă iar.

— Unde îmi sunt surioarele? în toate diminețile trei lacrimi de rouă îmi udă ochii pentru ele, trei lacrimi, căci trei erau.

Omul tăcea, o asculta mereu.

— Trei lacrimi de rouă, — una e pentru sora *Dragoste*, alta e pentru sora-me *Bunătate*, iar cea-laltă e pentru surioara *Speranța*... dar, vezi, coasa le-a cosit, furca le-a adunat, carul le-a cărat...

Incetând, își plecă fața către pământ și cele trei lacrimi de rouă se rostogoliră, zobindu-se.

Atunci, omul fu prins de înduioșare și, din priviri umezite părea că întreabă:

— Micuță floare, cum îți e numele?

Ea, aplecată, nu-i răspunse.

Dar, pe la urechi, o șoptă cunoscută îi murmură:

— *Intristarea*.

Era vântul, întors din crailăc.

Omul porni, cu mintea plină de gânduri, răpit de spusul profetic al floarei; — ah! mâna lunei era aceeași, în câmp ca și în omenire; florile erau și ele la fel: cele din societate ca cele din câmpie; ba chiar numele lor erau întocmai. Și oare nu vezi cu adevărat, într-o parte și într-alta, cum vine coasa și le cosește, dându-le neantului, lăsând numai pe cea cu trei lacrimi în ochi, ca să plângă pe cele dis-

părute? Ghimpele disperărei, treptat și dureros, se înfigea în inima omului, dar vântul, care știe și multă înțelepciune, ajunsese din urmă pe om și îi spuse;

— De când te părăsii, tot umblu și spicuesc frumoase înțelesuri pentru tine; ascultă, nu te întunecă, omenirea și câmpul se aseamănă

cât va trăi soarele pe cer, și în una și în celălalt florile vor răsări mereu...

Omul fu întremat și speră că vor mai reveni învoaltele flori despre care aflase și pe care sufletul său le plângea cu drept cuvânt.¹⁾

Th. Cornel.

¹⁾ Din prea frumosul volum „Mentalia“.

Scrisori de Suverani ¹⁾

Azi, când evenimentele politice externe aduc la ordinea zilei atențiunea popoarelor asupra diferiților suverani interesați în conflictul balcanic credem că e interesant a publica scrisorile de mai jos adresate Regelui României cu ocaziunea jubileului din 1906. Cititorii pot vedea întrânsele frazele unor frumoase expresiuni de simpatie și urări de fericire, din partea unor suverani europeni, dar în același timp să poată compara sinceritatea condeelor suverane până la ce margini poate ajunge și câtă diferență există între fapte și vorbe scrise, în cât adeseori unii din ei, cum e bătrânul Frantz Iosef, întrec în falșitate pe cei mai comuni oameni. Li dăm locul de frunte:

Austro-Ungaria

Scumpe frate și văr,

Patru zeci de ani ce s'au scurs de la suirea Majestății Voastre pe tronul României au inaugurat pentru cea țară o eră de avânt general și de o prosperitate vecinic în creștere. Cu omagiile entuziaste pe cari credincioșii supuși ai Majestății Voastre, au ținut a vă încunjura în această împrejurare, se alătură numeroase asigurări de simpatie și venerațiune din partea străinătății. Amiciția sinceră, de o potrivă de

Scrisori sunt traduse din volumul oficial: „Amintiri despre jubileul de 40 ani de domnie al M. S. Regelui Carol“ în text francez.

lungă, care ne unește mă face în mod osebit a resimți nevoia de a oferi Majestății Voastre, cu ocaziunea acestei aniversări, dorințele mele cele mai călduroase pentru fericirea Sa și a Augustei sale soții. Poate Majestatea Voastră să se bucure încă mulți ani fericiți spre a găsi în iubirea recunoscătoare a poporului său recompensa datorită sfărșirilor sale, pentru gloria și buna existență a României! Cu plăcere gădesc această ocaziune pentru a reînoui Majestății Voastre, expresiunea unui atașament sincer și a unei distinse considerațiuni prin care sunt:

al Majestății Voastre bun frate și văr.
Frantz Ioseph.

Viena 10 Mai 1906.

S'a văzut sinceritatea felicitărilor drăguțului de Impărat până unde a ajuns, față de existența României și gloriei sale. Drăguțul de Impărat nu pomenește nici un cuvânt de afecțiune și la adresa poporului român în special și zice: „amiciția sinceră, de o potrivă de lungă care ne unește“ adică: pe noi suveranii, iar nu pe noi națiunile.

R u s i a

Tzarskoé Zelo

7 April 1906.

Domnul meu frate,

Cu ocaziunea zilei îndoit memorabilă a aniversării de 40 ani de la intrarea Majestății Voastre pe pământul Princi-

patelor Moldovei și Valachiei și a aniversării a 25-a a încoronării sale ca rege al României, țin a reînnoi toată deosebita expresiune a sentimentelor amicale care m'a unit cu Majestatea Voastră.

Rusia este strâns legată cu România, prin istorie ca și prin comunitatea religiunii prin care s'au unit într-o glorioasă confraternitate de arme, făcând să se vadă acum trei zeci de ani, valoarea armatei române sub înalta conducere a Majestății Voastre. — Nu pot deci de cât să fiu vesel pentru prosperitatea, pe care poporul român a dobândit în timpul domniei voastre, și care a devenit un element așa de prețios ordinei și păcii. Adresând lui Dumnezeu rugăciuni ferbinți pentru ca el să vă conserve mult timp afecțiunea națiunii române, vă rog de a primi asigurările repetate, de înaltă stimă și de ne-schimbător atașament cu care sunt :

Al Maestații Voastre Bun frate
Nicolas.

E de remarcat că Țarul Nicolae pomenește indelung elogiile sale și la adresa poporului român.

Turcia

Către Majestatea Sa, Nobilul și iubitul nostru amic.

Legăturile strânse de bună vecinătate ce din fericire există între cele două state și afecțiunea specială ce am pentru Majestatea Voastră, îmi dă prilejul de a-i aduce sincerile mele felicitări și a-i reînnoi sentimentele mele afectuoase, cu frumoasa ocaziune a apropiatei aniversări a 40-a de la suirea Majestății Voastre pe Tronul Regal, exprimând tot de-o dată urări sincere din partea mea pentru prelungirea zilelor și pentru păstrarea sănătății Majestății Voastre.

Abdul Hamid.

In 14 Rebiul Evvel 1324.

Scrisoarea sultanului Abdul Hamid incepe cu mult bun simț ocupându-se de-o potrivă și de națiune și de Tron. Se întrevede lipsa de vre-o dușmărie la adresa poporului Român, care-l pune pe aceeași treaptă cu tronul.

Bulgaria

Vecina noastră Bulgaria are o scrisoare foarte cordială:

Sire și scump văr,

Iată 40 ani de când Majestatea Voastră lucrează neobosit pentru mărirea scumpei sale țări, cu o mână prevăzătoare și sigură. Ea călăuzește destinele poporului Român către un ideal de glorie și de fericire. Nobila sarcină pe care Majestatea Voastră a făgăduit să n'o părăsească, în afară de succesele strălucite cu care le-a împodobit, o recompensă mult mai dulce: conștiința progresului repede și de necomparat al României în calea activității sociale, în cucerirea sa sigură și pacifică a existenței fie-căruia și a prosperității tuturor.

Când comparăm Principatul debil, nesiguranța viitorului său, peste care Majestatea Voastră a fost chemată a domni aproape o jumătate de secol, Regatului forte și înflorit, Statului puternic și modern care este astăzi opera sa, ne umple de respect în fața gândirii înălțătoare și creatoare, prin care stăruitoare voință, a îndepărtat evenimentele contrarii și a tras din ele servicii cu mărețe și impunătoare isbânzi. În acest moment solemn, Sire, unde poporul vostru își sărbătorește regele său, prea iubit, și se plătește de-o datorie de recunoștință față de creatorul Patriei sale, Bulgaria, și Suveranul ei nu pot rămânea străini la nobila manifestare care vi se pregătește.

Partea glorioasă pe care Majestatea Voastră, în capul bravei Sale armate,

a luat-o odinioară la opera libertății noastre, ne-a lăsat și nouă o datorie de recunoștință.

Sunt fericit, Sire și scump văr, de a Vă prezenta, în numele meu și al poporului meu, sincerele noastre felicitări și de a Vă asigura urările cele mai cordiale pe cari le facem pentru fericirea Majestății Voastre, pentru mărirea augus-

tei sale case și pentru gloria României
În aceste sentimente rămân,

Sire și scump văr al Majestății Voastre
cel mai afecționat văr

Ferdinand.

Palatul din Sofia.
2 Mai 1906

(Contrasemnăt) **D. Petkow.**

M. D.

S o n e t

*Adese-ori gândindu-mă la tine
În noaptea rece, tristă și tăcută,
Icoana ta duiosă și pierdută
Mă adâncește 'n visuri dulci și line.*

*Spre lumea cea de veci necunoscută
Se 'nalță 'ncet gândirile'mi senine;
Iar raza purpurie a lunii pline
S'apropie încet și mă sărută...*

*Eu mă gândesc la tine 'n totdeauna
Când bate 'n geamul meu târzie luna,
Și nici nu știu de ce mă întristez;*

*Icoana ta în suflet mi-e sculptată,
Și 'n gândul meu frumoasă adorată
Te am pe veci. Mă culc să te visez.*

Mireio.

MOȘ AJUNUL

Sunt ani de atunci.... Când se apropia Crăciunul par'că eram-altul... Mă transportă bucuria și mă transformă în așa fel în cât nu mai mă cunoșteam nici eu.

Plăcerea mare era să merg cu „bună dimineța“, ce câștigam era floare la ureche... Strigarea și umbletul din casă 'n casă era totul...

'Mi-aduc aminte cum cu vre-o lună înainte făceam planuri cu tovarășii mei de jocuri și hotăram cam pe unde să mergem. Cu o zi două înainte planul rămânea defi-

nitiv.

În seara de „bună dimineța“ pe la 3, 3¹/₂ după miezul nopții numai ce auzeai:

— „Bună dimineța, la moș ajun, ne dai, ne dai!...“ Și tovarășii repetau de vre-o două, trei ori având grije să adauge la urmă și numele meu.

Eu când îi auzeam, mă îmbrăcam în grabă, îmi luam săculețul și eșeam repede, repede... Ce era pe mine numai D-zeu știe!... Mi se părea că pun mâna pe cele mai

mari bunătăți. Li urmăream fericit dar dădăiam de frig al naibei câtva timp, până mă învățam cu asprimea gerului...

* * *

Intr'un an, tot strigând din casă în casă am ajuns departe, aproape în cealaltă margine a orașului într'o mahala mai bogată

Am intrat la o casă mare. Ne așteptam să ne gonească, cum o pățisem și la altele de acest fel. Spre surprinderea noastră însă am fost primiți bine și ni s'a dat covrigi calzi cu susan, nu din cei mici de 4, 5 la 10 bani!?... și — în plus pere din care nu prea se dădeau...

Bucuria noastră!... Am mai strigat un „bună dimineată“ voinicește și am cântat și pe „am venit și noi — odată, la un an cu sănătate...“ după care am plecat-o.

Am mai colindat noi pe ici pe colo. Ni s'au dat covrigi mici, mere și într'un loc la o bătrână câte un pahar cu vin negru și câte o lumânare. De acolo am eșit pe stradă cu lumânările aprinse. În urmă ne-am mai dus pe la vre-o două, trei case unde nu ni s'a dat aproape nimic.

Incepusăm să ne cam săturăm de strigat și de umblet. Ca să mai rădem și în acelaș timp să mai căpătăm covrigi calzi cu susan, ne-am hotărât să mai mergem încă odată la casa cea mare...

Ce să facem însă nu fim recu-

noscuți!

— Știi ce, zise unul mai mare dintre ai noștri, să ne întoarcem căciulile pe dos și — așa să mergem...

— Bine, bravo — fu răspunsul nostru și pe loc ne executarăm căciulile...

Am mers noi câtva timp și am dat iar de casă cu norocul... Intrarăm. Acum însă ca ultimă precauțiune n'am mai strigat toți odată, ci câte doi și când am văzut că iese cineva să le dea covrigi ne-am înființat și noi făcându-ne că facem parte din altă ceată. Cât am răs pe urmă n'am să uit nici odată. Ce? era puțin lucru să înșeli pe unul mai în vârstă de cât tine și încă atât de ușor?

N'am avut însă parte să ne bucurăm mult de înșelătoria noastră, căci 'mi-aduc aminte că din spre ziuă când ne apropiaserăm de cartierul nostru — ca să încheiem seria strigărilor am intrat într'o curte mare unde casa era tocmai în fund. Aci am pățit-o... căci de-abea am început să zicem „bună dimineată“ și niște câini ne-au și luat în primire, gonindu-ne până n'am mai putut.

La vre-o doi din noi știu că au infipt colți în saci și au tras până i-au făcut bucăți, iar în urmă au dat buzna în covrigi alegând par'că din'adins tocmai pe cei cu susan! ?...

T. C.

București, 4 Dec. 1998.

NOTE ȘI IMPRESII

Fericirea

Cătat-am fericirea, în mijlocul naturei; în mistice gândiri; și'n erezii; și'n cărți. Am răscolit prin

vrafuri, de cărți vechi și uitate. Nimic n'am găsit însă; doar searbăde gândiri, ce n'au putut să-mi

dea, căldura ce-am dorit. Nu credeți c-am găsit-o?...

Odată, nu știu cum, ea m'a privit în ochi, și blând luându-mi mâna, un dulce fior prin mine, trecând, m'a mângâiat...

Ce credeți dar c'a fost? Fericirea? Nu, că de atunci într'una, acolo mă gândesc, în suflet rămânându-mi, un ce nostalgic, dulce, și-așa de 'ntristător...

Și unde credeți însă, că am găsit-o iar?

Unde?—Tot acolo.

Din ochi te naști iubire. Acolo e-al tău leagăn; și dulcea hrană 'ți este, privirea ce 'nfioară, cu farmec vrăjitor, ești blanda fericire...

II

Ași vrea, în dragostea mea, să nu mai simt cum mi se frământă sufletul, mișcat de tine, Să primesc pe după gâtul meu, brațul tău molatec, fără a căuta să-mi dau seama de modul estetic al mișcărei tale; să gust sărutul tău simplu și dulce, fără a mă întreba de ce

ochi tăi se pleacă în deliciul ce simți prin atingerea buzelor tale, de-ale mele; să nu mai am curiozitatea să pricep, cum și de ce se produce această senzație în sufletul nostru. Uitându-mă la tine, privindu-te cu dragoste, ași vrea să te contemplu naiv, cum un copil contemplă ochii dulci ai mamei lui; să nu mă mai frământ a compara și a ghici, cu care frumusețe de pe pânzele artiștilor te asemeni. Să nu mai caut a pricepe și a cerceta cu deamănuntul nimic dintre noi. Să nu mă întreb nimic, să fiu înamorat așa.... sălbatec, ca vechii Fauni neștiutori, ca un nevinovat fluture pe-o floare, ce sboară și se rotește în jurul unei lumini, naiv, instinctiv, dintr'o pornire tainică, neînțeleasă, să te doresc precum un vultur dorește înălțimile cerului azuriu, precum o căprioară dorește pajiștea verde, o pasăre pădurile... și să mă perd...

O! fericirea omului naiv.

Mid.

Bijuteria

(Guy de Maupassant)

Urmare

El tăcu înmărmurit, pierdut văzând pe soția sa plângând.

Două lacrimi mari să lăsau încet din unghiurile ochilor ei spre colțul gurei; el îngână:

— Ce ai? ce ai tu?

Dar printr'o sfortare violentă își stăpâni necazul și 'i răspunse cu voce calmă, ștergându-și obrajii.

— Nimic. Numai n'am tualetă și ca urmare nu pot merge la această serbare. Dă carta unui coleg a cărui soție e mai bine echipată decât mine.

— El dezolat relua:

Ascultă-mă dragă Matildo, cât ar costă o tualetă convenabilă care ți-ar putea servi și în alte ocaziuni?

Ea reflectă câteva secunde fixându-și conturile și gândindu-se de asemenea la suma pe care ar putea s'o ceară fără să-și atragă un refuz imediat și o exclamație speriată a funcționarului econom.

În sfârșit ezitând răspunse:

— Nu știu sigur, dar îmi pare că ași putea să o am cu patru sute de lei.

El se îngălbeni puțin, căci toc-

mai această sumă și-o rezervase pentru a-și cumpăra o pușcă și a face partide de vânatoare vara viitoare în câmpia dela Nouterre cu câți-va prieteni, care se duceau pe acolo Dumineca să vâneze....

Cu toate acestea zise:

— Fie. Îți dau patru sute de lei, dar caută să-ți faci o rochie frumoasă.

Ziua serbărei se apropia și d-na Loisel părea tristă, neliniștită, îngrijată...

Tualeta sa cu toate acestea era gata. Soțul său îi zise într-o seară:

— Ce ai tu?

Ea răspunse:

Mă plictisește faptul că n'am nici o bijuterie, nici o piatră prețioasă, nimic ca găteală, voi avea aerul de săracă în toată regula. Aș fi mai bucuroasă să nu mai merg la serata asta.

El reluă:

Vei pune flori naturale. E foarte chic în sezonul ăsta. Cu 10 franci îți vei putea procura doi trandafiri minunați.

Ea nu fu convinsă.

— Nu, nu e nimic mai umilitor decât să pari săracă în mijlocul femeilor bogate.

Dar bărbatul său îi zise:

— Cât ești de proastă. Dute la prietena ta d-na Forestier și cerei să 'ți împrumute bijuterii.

Îi ești destul de prietenă pentru a face acest pas.

— Ea scoase un strigăt de bucurie.

Adevărat. Nu mă gândisem la asta.

A doua zi se duse la prietena ei și i-istorisi strâmtoarea în care se află.

D-na Forestier se 'ndreptă la garderobul cu oglindă și luă din el o lădiță măricică o aduse și deschizând-o zise d-nei Loisel:

— Alege, scumpa mea...

Ea văzu înăuntrul brățări, un colier de perle, apoi o cruce venețiană, aur și pietre fine lucrate admirabil. Incercă bijuteriile înaintea oglinzii, ezită neputându-se decide să le părăsească, să le pue la loc.

Întrebă mereu:

— Nu mai ai altele?

— Ba da. Caută. Nu știu ce poate să-ți placă.

De odată ea descoperi într-o cutie de satin negru, o rivieră de diamante superbă; și inima începuse să-i bată de o dorință nețărmurită. Când a luat-o îi tremurau mâinile. O prinse în jurul gâtului pe rochia sa montantă și rămase extasiată de ea însăși.

Apoi ezitând, plină de spaimă întrebă:

— Poți să'mi împrumuți numai asta?

— Cum de nu, de sigur.

— Ea sări de gâtul prietenei și o îmbrățișă cu putere apoi plecă cu tezaurul său.

T. C.

Necinstiții despre cinste

Cu ocazia ultimilor alegeri parțiale partidele politice—asa zise-istorice, și-au dat, după cum zice o zicătoare bătrânească, arama pe față.

Partidul liberal, rămas după vremuri și cu denumirea de „național“, venit la

cărma țării prin incendiarea satelor și devastarea proprietăților, prin uciderea mai în urmă a celor 12 mii de țărani revoltați dupe instigațiunile naționaliștilor D-lui Haret și Brătianu, crede că îi este hărăzit pentru veșnicie conducerea sta-

tului român, și, de aceea, cu parlamentul său, prin legiuiri vitrege caută să asigure mai îndelungă domnie nemernicei oligarhii al cărei centru este în spelunca creditului urban, unde este reședința sfinxului care a fost întotdeauna șeful real al gaștei supranumită „partid liberal-național“, iar prin administrația sa exercită asupra orașelor și satelor o grozavă teroare.

În parlament, mandarinii acestei oligarhii vorbesc de *votul universal*, tot așa și la întruniri; dar în realitate când sunt chemați să facă alegeri, vedem că nici sistemul vechi electoral nu-l practică, și prin organele sale administrative, terorizând pe cetățeni, confiscă pur și simplu dreptul poporului de a-și alege reprezentanți în parlament.

Și pentru că nu cred indetulătoare aceste mijloace de oprimarea drepturilor unui popor prea răbdător, acești teroriști, merg mai departe, fac paradă de *cinste* și califică de necinstiți pe adversari. Acesta este singurul lor principiu de luptă: „suntem partidul cinstei“.

Dar pornirea nebună de a transforma această țară într'un fief de exploatare exclusivă pentru gașca lor, acești domni teroriști s'au întâlnit față în față ca o stâncă uriașă, imposibilă de trecut, alcătuită din voința unui întreg popor nemulțumit care voeste să vadă domnind iar *ordinea* în țara aceasta, dreptatea în locul șarlataniei, adevărul în locul minciunei și siguranța în locul jafului.

Această stâncă uriașă pusă în calea fără-de-legilor „liberalilor-naționali“ este marele partid *conservator-democrat* de sub conducerea genialului român *Take Ionescu*.

Spumegând de mânie din cauza stăvilirei planului lor nebunesc, membrii partidului „jafului și asasinatelor“ ai cărui conducători sunt tocmai fiii celui ce a fost turnat în bronz pentru că a știut să tolereze „jafuri și asasinate“, au crezut că pot învălui în venin și infamie stâncă ce le stă în cale și s'au pus să făurească planuri din cele mai infernale, pentru a o putea distruge.

Și neajungându-le veninul și infamia de care este capabilă gașca lor, au făcut apel la ajutorul unei bande de sclerați cari de necaz că a fost gonită pentru

totdeauna de la conducerea țării noastre pe care o aduseseră la prăpastie, prin intrigile și cecupția lor bizantină, au încercat mai întâi, o reculegere disperată căutând să-și inchege din resturile partidului de altă dată, un bloc de rezistență ceea ce n'au putut, pentru că membrele risipite erau atinse de cangrenă și de aceea și întregul reconstituit sub denumirea „ligei de propagandă conservatoare“ a fost distrus de aceeași cangrenă, apoi, au primit să dea mâna cu teroriști liberal pentru ca injuriile și infamiile la adresa conservatorilor-democrați să se mărească, și cu chipul acesta stavila pusă în calea planurilor lor imorale să fie distrusă.

Dar n'au putut. Promiscuitatea junimisto-liberală n'a reușit, ea a căzut victimă exceselor întrebuințate contra adversarilor.

Și lucru e de mirare. Fără ca democrația-conservatoare să întrebuințeze vre una din armele condamnabile ale adversarilor, a reușit să ție piept unei coalițiuni imorale și dăunătoare țării noastre.

Și în curând se va vedea, că fără a fi nevoie să zici adversarilor: „nu meriți să conduceți țara voi, cei procopșiți cu bani adunați de prieteni părinților prin jafuri și asasinate, voi, cei care ați crezut că puteți să sfidați țara și pe Rege cu o statuie de bronz, ridicată și ea ca o sfidare națională, voi, cei cari văzându-vă gloria apunând a-ți dat mâna cu ucigași și spadasini, cu acei cari în momentele grele din 1907 au dat fuga la împărățiile vecine, ca să vie cu oștire—după cum a fost în totdeauna obiceiul acestor ciocoi nemernici—pentru a îi introna pe ei la cârmuirea țării“.

Să ne bucurăm dar. Poporul român s'a deșteptat, și doritor de o nouă viață politică și socială, *el revendică dreptul de a se conduce singur*, dela oligarhiile cari de atâta vreme îl ține în genunchiat, exploatându-l în modul cel mai neomenos.

Să sperăm, că era panglicarilor și a briganzilor politici a încetat și că de azi înainte *necinstiții* nu ne vor mai vorbi despre *cinste*.

Nicolae I. Popilian.

București, 21 Decembrie 1908.

GALERIA MARILOR CUGETĂTORI



Hernest Haekel

Născut la 16 Februarie 1834 sub cerul cenușiu al orașului Potsdam, magistrul zoologiei moderne n'are nimic din rigiditatea prusiană.

La vârsta de 6—10 ani deveni favoritul lui Basedow doctor în medicină, și nu visa de cât voiage lungi și explorațiuni în țările necunoscute. Acest atașament n'a rămas fără rezultat pentru colegianul de pe atunci din Mersboury.

*) Cu acest număr vom începe publicarea biografiilor unor mari gânditori, filosofi și savanți ca Darwin, Büchner, Broca, Carl Vogt, Spencer, Lombroso, Lefevre, Letourneau, Lubock etc. cari au revoluționat adânc dar în mod pacific lumea, ilustrând în prima ordine Secolul XIX; vorbind pe cât cadrul acestei reviste ne permite despre lucrările lor în parte. Aceste lucrări, pot fi considerate, ca niște instrumente necesarii muncii fie-căruia, indispensabile tuturor cari gândesc, tuturor oamenilor de progres; urmând evoluțiunea ideilor de 50 de ani încoace. Frații Schleicher din Paris, au marele merit de a edita pe o scară foarte întinsă lucrările acestor mari savanți în ediții populare, răspândind cu un preț eftin prețioasele opere ale gândirii omenesti, concurând ast-fel la democratizarea științelor pozitive, putând ori-care doritor de cultură, cu un mic preț, a se pune în curent cu mișcarea raționalistă și cu cele mai moderne cunoștințe ale filosofiei pozitive.

Haeckel fiind născut dintr'o familie de juriști, inapți la explicațiunile fenomenelor naturei și indiferenți la peripețiile aventuroaselor peregrinațiuni, în compania celebrului doctor studiază botanica pentru care a avut tot de-a-una o marcantă predilecțiune. El studiază la Berlin și Würzburg, și se devotă științelor zoologice, botanice și anatomice.

Făcu nenumărate excursiuni științifice la Mesina, Nisa, în Egipt, Dalmatia, Anglia, Norvegia și India.

În 1863, la congresul naturalistilor germăni din Stetin, prezentă un studiu „*Monographie des Radiolaires*“ prin care tânărul savant declara, într'un discurs celebru, că el era mai convins ca însăși Darwin, despre adevărul teoriilor transformiste. În fine dupe publicațiunea „*Morfologia generală a organismelor*“ nimeni mai mult ca Haeckel, nu întrecu pe ilustrul naturalist englez Darwin, pentru a răspândi doctrina evoluționistă pe continent. Scrierile lui sunt pline de independență științifică, având pagini admirabile unde el a pus toată ardoarea sa comunicativă și toată sensibilitatea sa de artist. Actualmente este profesor la Universitatea din Iena.

Lucrările lui Ernest Haeckel. „*Les enigmes de l'univers*“ este titlul unui volum care se ocupă cu origina și descendența omului, întinderea universului, începutul și finalul lumii, credință și superstițiune, știința și cristianismul, anatema Papei contra științei; statul, școala, biserica, soluțiunea enigmelor universului etc. despre care „*Revue international de sociologie*“ scrie despre această lucrare, că: „celebrul profesor de la Iena oferă aci, în câte-va fete, o prescurtare a filosofiei moniste, iar noi vom zice despre aceste carte că este un himn cântat în onoarea dreptății. Soluțiunile aventuroase ale metafizicei, afirmațiunile tranșante și goale ale dogmatismului spiritualist, sunt combătute cu e-

nergie și putere, demonstrând imposibilitatea credinței în D-zeu, și în nemurirea și spiritualitatea sufletului“.

„La Flandre liberale“ spune că această carte cu tendințe vulgarizatoare, va exercita o influență enormă asupra copiilor acestui nou secol. Dacă Tribunalul sfinței Inquiziții ar mai putea încă funcționa, iată un volum, de care Biserica ar putea foarte bine să se cutremure. Dar azi aceasta nu mai e posibil, progresul pășește înainte.

„Vechile concepțiuni ale dualismului idealist, cu dogmele sale mistice, cad în ruine, iar de asupra acestui imens câmp de dărămături, se ridică, august și splendid, noul soare al monismului nostru realist, care ne deschide măreț templul miraculos al naturii.

„*Origine d l'homme*“ „*Religion et évolution*“ „*Le monisme*“ „*Les merveilles de la vie*“ sunt opere cu aceiași însemnătate ca cea dintâi, menite a desrobi spiritile de concepțiunile misticismului vag. În aceste din urmă opere, găsim explicațiunile raționale rezultate din cercetări științifice. Sunt probe frumoase și care într-o cât-va pasionează pe cititorul avid de o cultură aleasă: ce este adevărul, concepțiunea vieții, origina vieții, viața și moartea, cauzele morții, teoria descendenței și dogma Bisericii, rudenia omului cu maimuțele și familiile vertebratelor, etc. cari în adevăr liberează spiritul de piedicile speculative, lăsând omului libertatea de a ști ce este el, de unde vine și unde se duce.

Ernest Haeckel afară de aceste importante lucrări, a mai scris: „*Anthropogenie ou Histoire de l'évolution humaine*“; „*Histoire de la creation des êtres organisés*“; „*Le monisme, lien entre la religion et la science*“ a căror valoare nu poate fi întrecută.

Auguste Comte

Isidor-Auguste-Marie-François-Xavier Comte, s'a născut în Montpellier la 19

Edouard Petit—journal du Dimanche.

Ianuarie 1798. El intră în colegiul orașului său natal la vârsta de 9 ani. Dispozițiunile sale pentru științele speculative, s'au remarcat din copilărie, când fu admis în școala politehnică printre cei dintâi candidați ai promoțiunii din 1814. Dar în 1816 școala fu desființată, și el eși fără nici-o funcțiune, stabilinduse la Paris unde fu nevoit să-și câștige cu greu existența dând lecțiuni private. Pe



la 1818 el se alipi pe lângă *Saint Simon*,¹⁾ devenind discipolul său. Dar el nu soporta decât ca o pedeapsă direcțiunea acestuia și ideile lor divergente se sfârși printr'o strălucita ruptură.

De la această dată, Aug. Comte, începu a-și expune, într'un curs public, sistemul noilor sale vederi.

În primul semestru al anului 1830, el redactă primul volum al *cursului filosofiei pozitive*.

Acest monument care trebuia să rămână opera sa capitală dând ansamblului științelor un avânt nemai cunoscut până la el, fu terminat în șase volume, publicate între 1830—1842.¹⁾

¹⁾ Filosof francez, șef de școală politică și socială (1760—1825).

¹⁾ Către 1845, August Comte începu publicațiunea *Tratatului de politică pozitivă*. El mai lu-

Cursul de filosofie pozitivă, este o lucrare esențială a acestui mare filosof, operă care organizează filosofia științelor și stabilește o clasificare a lor. El servește de bază savanților iluștri pentru elaborarea metodei științifice, care a dat așa de admirabile rezultate cunoscute de toată lumea intelectuală. Cursul de filosofie pozitivă cuprinzând toate cunoștințele științifice și filosofice, reunite în 6 volume de acest mare fondator al metodei experimentale și al Științei Sociale, vorbește pe rând de: filosofia matematică, filosofia astronomică, fizică, chimică, biologică, dogmele filosofiei sociale, istoria filosofiei sociale, încoronând opera prin concluziuni generale.

Importanța filosofiei pozitivistice este foarte bine judecată de D-l E. Littré membru în l'Institut, care zice „Filosofia pozitivă este ansamblul cunoștințelor omenești, așezate într-o ordine precisă, care ne permite de a le coordona pentru a fi înțelese, trăgând din ele norme generale pentru fiecare în parte ca și pentru totul. Ea se distinge de filosofia metafizică și de cea teologică prin aceea, că ea este de o aceeași natură ca și științele din care derivă, pe când teologia și me-

cră: *Traité philosophique d'astronomie populaire*; *Traité élémentaire de géométrie à trois dimensions* și un *Discours sur l'esprit positif*. Apoi catéchisme positiviste și *Synthèse subjective*, cele mai puțin importante.

tafizica sunt de o altă natură, că nu poate nici a conduce științele, nici a fi conduse; științele, teologia și metafizica n'au nici o natură comună între ele. Această natură comună, nu există de cât între filosofia pozitivă și științe.—Noi o definim studiul forțelor care aparține materiei și al condițiilor sau legii care conduce aceste forțe. Noi nu cunoaștem de cât materia și forțele sale ori proprietățile; noi nu cunoaștem nici materia fără proprietăți, ori forțe; nici forțe, proprietăți, fără materie. Când noi descoperim un fapt general într'una din aceste forțe ori proprietăți, zicem că suntem în posesiunea unei legi și această lege devine astfel pentru noi o putere mintală ca și o putere materială; o putere mintală căci ea se transformă în spiritul unui instrument al logicei; o putere materială căci ea se transformă în mâinile noastre într'un instrument de a diriga forțele naturale.“

„*Universalitatea* este una din caracterele esențiale geniului lui Aug. Comte. Aceasta fu marea calitate care-l conduse a pătrunde profund în domeniul tuturor științelor abstracte, de la matematică până la sociologie“. El merită un mare loc printre cooperatorii vastei *evoluțiuni* care a luminat trecutul și va entuziasma viitorul.

Mihail Drăgănescu.

Doauă Români

În toate țările și la toate popoarele au fost și sunt clase sociale cu miseriile și revendicările lor, clase mai mult sau mai puțin distincte. La noi diferența între cele două pătri sociale este așa de mare încât îți dă impresia că sunt în aceeași țară două popoare cu totul deosebite, cu totul îndepărtate unul de altul. Fiecare din ele

au alt punct de gravitație așa că nimic nu le leagă, nimic nu le unește.

Doauă clase: una bogată, cultivată trăind o viață europeană civilizată și alta lipsită cu totul de cultură și civilizație; țara cea bogată ținând în necultură și îndepărtând-o pe cealaltă dela putința de a se civiliza. Din cauza aces-

tor stări: de bogăție îngâmfată, de nepricepere într-o parte; de sărăcie și întuneric dintr'alta, s'a săpat o prăpastie adâncă între aceste popoare—clase sociale—atât de diferite ca număr cât și ca avere. Deoparte 5 $\frac{1}{2}$ milioane de desmoșteniți cari abia câștigă ce mănâncă; de altă parte $\frac{1}{2}$ milion de bogași și îmbogățiți se resfață în lux din munca celor cinci și jumătate milioane vite de povară. Nimeni și cu nimic nu a încercat să facă posibilă conviețuirea acestor două clase—popoare prin firea lucrurilor dușmane. Nimeni n'a găsit mijlocul de a le pune pe amândouă în armonie și să le facă munca utilă iar reparația pe cât omeneste posibil dreaptă. Totdeauna cei bogați s'au obișnuit cu ideea că celelalte clase prin firea lucrurilor a fost creată ca să muncească numai pentru ei și să moară de foame. Li găsec chiar defecte și imperfecții care o scot dintre clasele omenesti și deși nechemăți să socotesc în drept de a o conduce tocmai pentru a-i împedica dezvoltarea ei firească. Intre aceste clase, din cauza indolenței și neștiinței uneia, din cauza capacității alteia; a fost o veșnică ceartă surdă manifestându-se câte odată cu revendicări de clasă.

Săracul în decursul timpurilor s'a deprins să vadă în bogat, un împilător, hrăpareț și fără inimă și de aci o ură ascunsă înrădăcinată adânc de vremuri, mărită prin nedreptățile de tot felul. Când izbucniri ca cele din Martie trecut, au îngrozit lumea, unii au zis că sunt fructul agitațiilor din afară, alți al uneltirilor politice dinăuntru, dar nimeni n'a voit să vadă că sunt rezultatul fatal și imediat al unei gospodării politice rău înțeleasă, care n'a făcut de cât să in-

depărteze mai mult cele două clase. S'a deprins săracul să vadă în bogat pe dușmanul său de veacuri și deprinderea devenind instinct face ca el să se ferească de cel în „haine albastre“ și când acesta prin excepție îi face binele; și din contră să fie atras de șuba lui țărănească când unii boeri ca reclama o îmbracă tocmai ca să-și ascundă sufletul de ciocoii.

S'au făcut totuși unele încercări de a apropia aceste două clase; dar fie că unele au fost nechibzuite, fie că altele au fost începute doar pentru a arunca praf în ochii lumii, vedem cele două clase îndepărtându-se pe zi ce trece.

Țara noastră, din cauza unui sistem nenorocit de reprezentatie a fost terenul de încercare a tuturor politicilor; iar clasa săracă, singură îndurătoare, a susținut pe spatele și prin munca ei toate aceste încercări pe care nechemății le experimentau din cabinet. Fiecare din rândurile de miniștri ce s'au perindat la cârma țarei a avut câte un ministru plin de reforme. În ultimul timp au fost atâți reformatori în cât n'au mai găsit ce reformă și au făcut reforme pentru 100 de ani de experimentare. Într'un timp boala reformelor apucase pe toți și *frigiditățile acestor reformice* au fost așa teribile în cât un ocean de reforme care de care mai fantastice și mai neaplicabile se revărsă prin presă și prin cuvântări.

Fiecare din obscuritatea odăiței lui sau din splendoarea cabinetului de lucru și au zis că s'au crezut reformatori și au început să plouă la soluții strâmbe or șchioape, după capul celui ce o făcea.

Unii ne-au dat ca soluție administrația și justiția fără să ne arate cine ar trebui să facă această ad-

ministrație și justiție și fără să știe că la țară sunt rele ce nu le atinge administrația vitregă și venală, nici justiția oarbă. Alții au propus ca țăranul să se hrănească bine cu mâncări substanțiale variate și indestul; fără să spună cum se vor dobândi aceste mâncări variate și substanțiale și fără să arate mai ales cu ce se vor face indestulătoare. Și a plouat mereu: cultură, educație, scoala, biserica, drept de vot, alegeri libere, împărțiri de pământ, jandarmi cazarme și regimente în diferite puncte ale țării, cluburi politice la sate; și a plouat mereu, mereu, cu găleata mulțimea reformelor su-

cite, a soluțiilor neaplicabile.

Toate s'au dus, au trecut ca un vis neînsemnat de care nu-ți amintești dacă l-ai visat s'au aievea l-ai văzut. Din zguduirea lui 1907, din sângele fraților martiri ai unei drepte reînvieri, au născut reforme vitrege ale unei cărmuiri vitrege; au născut pedepse pentru beție, islazuri ce se vor da pe hârtie, legi de invoială agricolă fără rost, o pusderie de administratori și judecători, jandarmi mulți, mulți ca furnica și ca iarba, dar s'au divizat mai adânc cele *doauă Românii*.

Nicolae N. Pața.

Advocat.



Nicolae Fleva.

Rezultatul alegerii de deputați din Capitală

Conservatori-democrați

N. Fleva . . . 1223 voturi
B. Păltineanu. . 1058 „
J. Th. Florescu . 1049 „

Conservator

M. Deșliu . . . 1013 voturi,
D. Dobrescu . . 995 „
Dr. Leonte. . . 934 „

Liberali Naționali

D. Hagi Tudorache 1005 voturi
I. Cezărescu . . 991 „
Dr. Buicliu. . . 844 „

Independent

Petrovici . . . 146 voturi

S'a declarat Balotaj pentru toate
Locurile.

F e l u r i t e

„Democrația“ urează abonaților și tuturor cititorilor săi, cu prilejul sărbătorilor Crăciunului și Anului nou 1909, zile fericite, noroc și voe bună.

N. Popilian și M. Drăgănescu
Avocați

Craiova.

D-l Profesor G. Nicolaescu s'a înscris ca membru în clubul conservator-democrat din Craiova.

Din partea Senatului român, d. P. S. Aurelian, președinte al acestui corp, a trimis următoarea telegramă președintelui Senatului otoman la Constantinopole:

„În numele Senatului român, adresez un salut cordial Senatului imperiului otoman cu ocazia primei sale reuniri.

„Fac calduroase urări pentru ca noul regim constituțional pe care Turcia l'a adoptat, să se consolideze și să asigure libertatea, progresul și fericirea tututor popoarelor imperiului, de care România e legată prin legături de o sinceră prietenie“.

Iată răspunsul Senatului otoman pe care l'a citit d. General Budișteanu în una din ședințele trecute ale Senatului:

— Binevoii a primi și transmite Senatului român mulțumirile noastre cele mai calduroase pentru sentimentele amicale ce a binevoit să ne exprime. Senatul otoman le recunoaște toată valoarea și-i transmite din parte-i o salutare cordială.

Președintele Senatului Otoman
[ss] Said

Cu ocaziunea onomastice țării

Nicolae al II al Rusiei, d. de Giers, ministru plenipotențiar, a remarcat cătorva invitați solemnitatea deosebită și neobișnuită până acum pe care guvernul a ținut s'o dea prin participarea unui mare număr de persoane oficiale la această solemnitate.

Nu cumva va fi vre-o atitudine ostilă a guvernului la adresa Austriei?

Reintrarea d-nei Aristizza Romanescu în teatru, e azi un fapt îndeplinit.

După o ultimă întrevvedere dintre marea noastră artistă și directorul general al teatrelor, s'a hotărât reintrarea d-nei Romanescu cu „Agnes“ din Israel a d-lui Bernștein, rol creiat la Paris de d-na Réjane.

Reprezentăția pentru reintrarea d-nei Aristizza Romanescu va avea loc la Teatrul Național în cursul lunii Ianuarie.

Celebrul artist Ermete Novelli, anunță la Craiova, pentru 2 și 3 Ianuarie 2 mari reprezentații: Ludovic al XI, tragedie; și Dante, comedie. Se prevede o mare afluență.

Muzeul „Aman“ din localitate s'a deschis în ziua de 21 Decembre cu mare solemnitate.

Calendarul literar și artistic pe 1909 din „Biblioteca românească enciclopedică Socec“ într'un articol intitulat „Mișcarea literară din 1908“ datorit penei distinsului profesor universitar d-l Mihail Dragomirescu, relevăază printre revistele demne de semnalat în bogata mișcare literară a anului 1908 și revista „Democrația“.

Dicționarul Figurilor Contemporane din România ¹⁾

În multe împrejurări publicul nostru a constatat că librăria română nu prezintă nici o operă biografică făcută cu metodă și răspunzând cerințelor moderne. Pe de altă parte, el a mai băgat de seamă că cele câteva publicațiuni de acest gen au fost scrise întotdeauna cu oare care părtinire nu numai politică dar și personală.

Pentru ca să nălturăm aceste diferite neajunsuri, ne-am hotărât să publicăm o lucrare, nouă în ceia ce privește forma sa, cu conținut reînnoit, documentată cu bogăție și cu precizie, și mult mai importantă decât tot ce s'a editat până azi.

Figurile contemporane din România este un fel de dicționar care va cuprinde biografia completă a tuturor celor cari și-au creat cu timpul un loc de frunte în activitatea socială și națională a acestei țări. Pentru ca să înfățișăm într'un mod cu mult mai folositor această activitate în biografiile pe cari le vom da, ne vom opri mai cu deosebire la analiza rolului idesfășurat și a muncii depuse de fiecare personagiu de seamă în sfera de acțiune în care se mișcă. Noi vom fixa deci tot ce este caracteristic și cu totul demn de laudă în viața morală, intelectuală și socială a oamenilor sau a femeilor cari dau României aspectul său contemporan.

Astfel că lucrarea noastră va cuprinde zece părți generale, îmbrățișând toate clasele societății românești, precum și toate formele activității sale neîntrerupte:

- I. — Societatea;
- II. — Politica și diplomația;
- III. — Magistratura și advocatura;
- IV. — Științele artele și presa;
- V. — Clerul;
- VI. — Armata și marina;
- VII. — Învățământul și administrația;
- VIII. — Agricultura;

¹⁾ Amicii noștri D-nii Th. Cornel și Marc-A. Jeanjaquet redactori la ziarul „La Roumanie” din Capitală ne roagă a publica această înștiințare, căreia îi facem loc cu plăcere în coloanele „Democrației” stăruind cu insistență pe lângă Craioveni a da concursul acestei frumoase opere.

Redacția.

IX. — Industria comerțul și finanțele.

X. — Binefacerea și ospitalizarea.

Pe lângă însușirile ei de dicționar pe care le prezintă, această clasare mai are și folosul că amănunțește în așa chip încât deosebitelile lor elemente pot fi numai de cât comparabile, în loc să se piarză în masa generală în care mai întotdeauna e greu să le cauți spre a stabili termeni de comparație.

Publicația noastră, socotită prin însăși esența ei, va fi o operă cu desăvârșire națională, însă, pentru ca să-i dăm un caracter universal, am ținut să o scriem în două limbi: română și franceză, lucru ce va înlesni publicului străin puțința ca să o consulte cu tot folosul ori de câte ori va avea dânsul nevoie să se informeze despre fruntașii contemporani din țara noastră. Sperăm că toată lumea va prețui cum trebuie această dispoziție care este menită să aducă adevărate servicii personalităților pe ale căror biografii le vom fi descris.

Figurile contemporane din România va fi o carte uzuală de prima ordine, recomandându-se prin abundența informațiilor, prin îngrijirea și eleganța tipăririi și mai ales prin selecțiunea biografiilor pe care le va cuprinde. Din punctul de vedere tehnic, dânsa se va înfățișa cât se poate mai bine, tipărită cu caractere noi și potrivite cu acest gen. Iar ca să ne conformăm spiritului modern, noi neam gândit să n'podobim conținutul cărței cu un număr foarte însemnat de reproduceri, (portrete, opere de artă, vederi de interior, de priveliști, monumente, etc.), cari vor fi executate cu cea mai mare îngrijire.

Dicționarul nostru va înlocui toate lucrările speciale cari au îmbrățișat numai una din cele zece clase de activitate socială pe care-am fixat mai sus și va da astfel, într'o singură lucrare neasemuită și pe un preț mult mai efin, tot ce ar fi de dorit ca să se știe. Mai mult chiar lucrarea va fi mereu de actualitate, pentru că din doi ani, în doi ani vom scoate un supliment prin care vom ține biografiile la curent, completând în acest fel lucrarea sau adăogându-i elemente noi.

Cartea va apare în coale pentru două scopuri: 1^o — pentru ca să fie mai ușor

răspândită, dat fiind caracterul său, național, așa încât s'o putem pune la îndemâna unui număr mai mare de pungi, atât cele mai modeste cât și cele mai bine dăruite; 2° — pentru ca să înlăturăm scăpările din vedere, cari se ivesc întotdeauna în lucrările mari publicate deodată.

Coalele vor avea 16 pagini fiecare și vor apare săptămânal pentru ca să formeze un volum superb în-4°, având aproape 1500 de pagini și peste 2000 de ilustrații.

Rezumându-ne și ținând seamă de ceea ce cu cinste arătăm publicului, credem că ne-am asigurat toată simpatia sa și sperăm că dânsul se va uni din toată inima la o operă de interes cu adevărat național.

Prin garanția pe cari o punem cu privire la apariția regulată a lucrării, prin conținutul ei serios, prin caracterul său propriu, precum și prin numele autorilor cari o iscălesc și cari vor supraveghea de aproape publicația suntem siguri că avem chiar de pe acum încrederea și aprobarea generală.

Această încredere într-o întreprindere care cere timp și muncă multă și această aprobare ne este cu atât mai mult prețioasă cu cât noi ne-am strădănit să facem o operă care va prezenta, sub forma sa aleasă, nu numai o valoare documentară, dar și o publicație de mare preț, având în același timp farmecul unui volum care poate să figureze atât printre cărțile unui bibliofil, cât și pe o masă de salon.

Lucrarea va apare în condițiuni de preț și de vânzare cu totul excepționale și necunoscute încă în România.

Ea va oferi nu numai un conținut de zece ori mai voluminos decât tot ce a dat librăria noastră *pentru acelaș preț*, dar chiar și prețiosul folos că se va putea vinde, în afară de subscrieri, sub formă de coale separate pe un preț necunoscut pe piața noastră:

§. 1. — Subscrierilor „à forfait” au dreptul, ca o favoare, la inserțiunea biogramei lor și la reproducerea portretului lor în *Figuri contemporane din România*.

§. 2. — Lucrarea va cuprinde cel puțin o sută de coale, al căror preț va fi fixat mai pe urmă după cererea în librărie.

§. 3. — La sfârșitul publicării prețul volumului va fi urcat cu 20% din costul stabilit pe coale.

§. 4. — Subscrierea se face, fie într'un mod direct, trimițându-se atât buletinul cât și totalul sumei pe adresa d-lui Th. Cornel, strada Cometa 61, fie prin mijlocirea reprezentanților noștri titulari. Pentru Craiova a se adresa la „Democrația”.

§. 5. — Coalele vor apare în fiecare Sâmbătă. Cumpărătorii cu numărul nu sunt socotiți ca subscriitori.

Editori

Th. Cornel și Marc-A. Jeanjaquet
str. Cometa 61
București.

Bibliografii

A apărut „Mentalia” de Th. Cornel, scrisă într'un gen cu totul nou. Prețul 3 lei.

Viața Nouă No. 20—21 (București).

Ramuri No. 23—24 (Craiova).

Familia No. 5 (București).

Calendarul Bibliotecii pentru toți pe 1909. (L. Alcalay).

In editura Minerva: Calendarul Minerva pe 1909 prețul 1.25.

Impresii literare, de Izabela Sadoveanu-Evan prețul 1.50.

Din satul nostru, nuvele și schițe de Ioan Ionescu-Boteni, (1.50).

La han la trei ulcele, de Ioan Dragoslav, 1.50.

Poezii de Mihail Eminescu (1.50).

Vrăjitoarea, de Karl Emil Franzos, (0.30).

În slujbă adevărată, de I. N. Potapenko, vol. I și II (0.60).

Cea dintâi iubire, de N. N. Beldiceanu (0.30).

În Livadă, de I. Rossignon, 0.30.

No. 382—383 „Biblioteca pentru toți” coprinzând: Othello sau Maurui din Venetia, tragedie în 5 acte de William Shakespeare, traducere după original de d. Victor Anestin.

Moniteur comercial Roumaine, No. 9, București.

Poezia, No. 10, Noembrie 1908, Rassegna internazionale sub direcțiunea d-lui F. T. Marinetti (Milano, via Senato 2) cu următorul cuprins: versuri Magia; Il nouvo; La scemo etc. Louis le Cordonel de Lucini; Sylvanie poemă în proză de J. Doruis; și alte nenumărate poezii de Fer-



Sache Pavlovici

Comerciant și industriaș din Craiova.

nand Gregh; Giovanni Pascoli; John Antoine Nau; F. T. Marinetti, directorul revistei; Giovanni Papini; Corrado Govoni; Hélène Picard; Marcel Batillat; Camille Lemercier d'Erni; Enrico Cavacchioli; Manfredi; Albert de Barsaucourt; Louis Tierceliu; Clarice Tartufari; Willy Dias; P. Handrey; Principesa Clementina di Valitina ducesa Giampilieri; Valère Bernard; Paolo Buzzi. Prețul unui număr 1.50, pentru România.

Descendance de l'Homme par Guillaume Bolsche, Pr. 1.50. Librăria Schleicher frères Paris.

Catalogul Bibliotecii pentru toți, Leon Alcalay București (gratis la cerere).

Catalogul General, librairie C. Reinwald, Schleicher frères editeurs, 61 Rue des Saints Pères, 61 Paris, publication de mouvement rationaliste (gratis la cerere).

In librairie C. Reinwald. — Schleicher Frères, Editeurs Paris, rue des Saints-Pères 61, a apărut cu prețul 1.50 volumul, următoarele serieri: Evolutions des mondes; Histoire de la terre; Origine de la vie; Evolution des êtres vivants; Les facteurs de l'évolution des êtres; Origine et évolution de l'homme; La Pensée; Histoire des civilisations; Les religions; Le droit et la morale; Les organisations sociales; Les systèmes économiques; Evolution de la technique et de l'art; Les facteurs de l'évolution sociale; L'homme et le Monde.

Buchner (L.). — Force et Matière, par Louis

Buchner. Edition populaire. 1 vol. in-8 écu (XVIe à XXe mille en vente). 2 fr.

By. — Recherches sur l'Evolution de la Matière et la Transformation des Forces naturelles. 1 vol. in-8, 1 fr.

Carpenter (Edward). — Prisons, Police et Châtiments. Traduit et annoté par Paul Le Rouge et Alain Garnier, avocats à la Cour d'Appel de Paris. 1 vol. in-8 écu (vient de paraître), 2 fr.

Darwin (Charles). — L'origine des Espèces, par Charles Darwin. Edition populaire. 1 vol. gr. in-8 de 622 p. (XVIe à XXe mille en vente). 2 50

— Religion et Evolution, par Ernest Haeckel professeur à l'Université d'Iéna. 1 vol. in-8 écu (VIe à Xe mille). 1.50.

— Origine de l'Homme, par Ernest Haeckel, professeur à l'Université d'Iéna. 1 vol. in-8 écu. 1 fr.

Dodel (Arnold). — Moïse ou Darwin? par Arnold Dodel. 1 vol. in-8 écu. 1.50.

Jousset de Bellesme. — Origine et formation physiologique des Idées abstraites et innées. Lettre à M. Ernest Haeckel, par le D-r Jousset de Bellesme, ancien préparateur de Cl. Bernard, ex-professeur de Physiologie à l'Ecole de Médecine de Nantes. 1 brochure in-8 écu 1 fr.

Haeckel (Prof. Ernest). — Les-Enigmes de l'Univers, par Ernest Haeckel, professeur à l'Université d'Iéna. Edition populaire. 1 vol. in-8 écu. 2 fr.

„PLUGARUL“

SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ

CRAIOVA Strada UNIREI No. 80.

Biurou, Technic, Agricol și Industrial

Reprezentanța pentru Oltenia a renumitelor garnituri de treerat H. Lanz din Mannheim

*Reprezentanța pentru Oltenia a Motoarelor cu benzină
și gaz sărac „Kosmos“, — Societatea garantează soliditatea și buna
funcționare a acestor Motoare.*

Depozite: Postamente pentru mori. Pietre de mori franțuzești. Pietre pentru mori de apă. Giocane de ferecat. Teascuri și stropșitori de struguri. Pompe de fântâni și de incediu și Bascule „Garvens“. Tocătoare de nutreț. Tocătoare de sfeclă. Mașini de saramurat grâu. Vânturători. Dărace și scărmanători de lână. Tăvăluge. Trioare. Manometre. Batoze de bătut porumb cu aburi și manuale. Pluguri cu 1 și 2 brâzde. Pluguri de coastă. Curele de păr de cămilă. Benzină. Uleiuri minerale. Vaseline. Valvolină. Sonerii electrice. Telefoane. Lămpi și instalații electrice etc.

„SERVICIU SPECIAL PENTRU INSTALAȚII DE APĂ“

Se recomandă în special persoanelor care construiesc din nou, pentru a-și face instalațiile de conducte, în vederea aducerii apei la Craiova.

Reprezentanța Generală pentru Dolj a Societății Generale de Asigurare din București

„VICTORIA“

LIBRĂRIA și TIPOGRAFIA
SACHE PAVLOVICI

CRAIOVA

Strada Unirei No. 43 și strada I. C. Brătianu No. 2.
INSTALAȚIE CU ELECTRICITATE